

ZWIĄZEK MŁODZIEŻY SOCJALISTYCZNEJ

ZWIĄZEK MŁODZIEŻY SOCJALISTYCZNEJ W WYŻSZEJ Szkole Pedagogicznej w Krakowie powstał na przełomie lat 1957/1958. Działalność nielicznej grupy pierwszych ZMS-owców (28 osób) nastawiona była na pracę organizacyjną i kulturalno-oświatową, pomijając działalność o charakterze politycznym. Sytuacja ta trwała do 1959 r. Dopiero dzięki włączeniu się do pracy w tej organizacji nowej grupy studentów, członków PZPR, działalność zaczęła nabierać również charakteru politycznego.

W początkowym okresie praca Komitetu Uczelnianego ZMS koncentrowała się wokół komisji: propagandy i szkolenia, kultury i komisji organizacyjnej. Rozwój organizacyjny¹, jaki nastąpił w latach sześćdziesiątych, spowodował, że władze Związku w Uczelni zreorganizowały dotychczasową strukturę. Od 1966 roku praca Zarządu Uczelnianego ZMS² koncentrowała się w trzech pionach: pionie organizacyjnym (komisja organizacyjna i komisja kontaktów pozauczelnianych), pionie propagandy (komisja propagandy i szkolenia), pionie nauki (komisja nauki i kultury i komisja spraw bytowych). Pracą poszczególnych pionów kierowali wiceprzewodniczący Zarządu Uczelnianego ZMS. W 1967 r. organizacja ZMS w Uczelni uległa dalszym zmianom strukturalnym. Powołano trzy Zarządy Wydziałowe: Geograficzno-Biologiczny, Filologiczno-Historyczny i Matematyczno-Fizyczny. Powołanie Zarządów Wydziałowych miało ułatwić prowadzenie pracy organizacyjnej i ideowo-wychowawczej oraz dostosować strukturę organizacji do struktury Uczelni. W 1968 r. przy ZU ZMS powołano Zespół Młodych Pracowników Nauki — członków ZMS. Zespół ten nie rozwinął jednak należycie swej działalności.

Wprowadzenie w roku akademickim 1969/70 dwustopniowego cyklu kształcenia w naszej Uczelni spowodowało zmianę pracy kół działania. Dostosowano pracę kół do potrzeb wynikających z charakteru Uczelni.

¹ *Rozwój organizacyjny ZMS* zamieszczony na końcu artykułu.

² Na III Zjeździe ZMS (1964 r.) zmieniono nazwę władz Związku. Dotychczasowy Komitet Uczelniany przemianowano na Zarząd Uczelniany, a grupy działania na koła działania. Funkcję sekretarza zastąpiono funkcją przewodniczącego.

Pracę kół działania na I, II i III roku studiów magisterskich oraz na I i II roku studiów zawodowych uprofilowano pod kątem pracy ideowo-wychowawczej, kształtowania rzetelnego stosunku do studiów i zdobywania nawyków społecznego działania. Natomiast pracę kół działania na ostatnich latach studiów prowadzono pod kątem metodyki pracy z organizacjami szkolnymi.

Profil organizacji ZMS w naszej Uczelni ukształtowany został w oparciu o nakreślone przez Komitet Centralny ZMS (w 1961 r.) główne kierunki działalności Związku w Wyższych Szkołach Pedagogicznych. Kierunki te zostały podjęte przez uczelnianą organizację ZMS. Sprowadzały się one do następujących problemów:

1. Praca ideowo-wychowawcza:

- a) ukształtowanie wśród studentów postaw naukowego myślenia, propagowania marksistowskiej metodologii, przekonywanie studentów o potrzebie laickiego wychowania młodzieży,
- b) zapoznawanie studentów z przemianami zachodzącymi w naszym kraju i na świecie,
- c) kształtowanie wśród studentów potrzeby działalności społecznej.

2. Praca dla środowiska:

- a) udział członków organizacji w czynach społecznych,
- b) zapoznawanie studentów z terenem i charakterem przyszłej pracy zawodowej (konfrontacja wiedzy teoretycznej z praktyką poprzez pracę społeczną na terenie szkół średnich i podstawowych).

3. Działalność w zakresie nauki, kultury i spraw bytowych:

- a) upowszechnianie rzetelnego stosunku do studiów,
- b) popularyzacja dobrych i skutecznych metod uczenia się,
- c) organizowanie imprez o charakterze kulturalnym,
- d) pomoc w rozwiązywaniu problemów bytowych.

Organizacja ZMS w Uczelni w niektórych dziedzinach zanotowała duże osiągnięcia.

DZIAŁALNOŚĆ IDEOWO-WYCHOWAWCZA

Problematyka ideologiczna i praca polityczno-wychowawcza stała się podstawowym kierunkiem działalności uczelnianej organizacji ZMS. W trosce o poziom ideologiczny swych członków organizowano odczyty wygłaszane w uczelnianym klubie ZMS „Bakalarz”. W 1961 roku KU PZPR zorganizował wspólnie z KU ZMS Wieczorowe Studium Społeczne, przemianowane w 1962 r. na Wieczorową Szkołę Aktywu. Uczestniczyli w niej kandydaci

PZPR oraz aktyw organizacji ZMS. Ciekawa tematyka zajęć z różnych dziedzin życia politycznego, filozofii, religioznawstwa, geografii politycznej sprawiła, że zajęcia cieszyły się dużym powodzeniem wśród uczestników.

Inną formą pracy były zebrania szkoleniowe w kołach działania. Na zebraniach tych omawiano aktualne zagadnienia polityczne oraz podstawowe zagadnienia filozofii marksistowskiej. W roku akademickim 1963/64 przy Komitecie Uczelnianym ZMS powołano zespół lektorski, składający się z członków ZMS starszych lat, który obsługiwał zebrania szkoleniowe w kołach działania. Dla aktywu funkcyjnego organizowano szkolenia na specjalnie zwoływanych zebraniach i seminariach, a także na obozach szkoleniowych organizowanych przez instancje Związku.

Ważnym elementem ideowo-politycznego oddziaływania były wspólnie organizowane z innymi organizacjami imprezy o zasięgu ogólnouczelnianym związane z obchodami rocznic: Rewolucji Październikowej, Wyzwolenia Krakowa, akademii pierwszomajowych, Dni lenińskich i innych.

W latach 1964 do 1970 ZMS odpowiedzialny był za pracę polityczną w dwu domach studenckich: przy ul. Mazowieckiej 61 i Grodzkiej 60, gdzie działały Studenckie Ośrodki Dyskusyjne i studenci raz w miesiącu mogli zapoznać się z problematyką polityczną, ideologiczną i światopoglądową. Od 1969 r. organizacja ZMS przeprowadza Turnieje Wiedzy Politycznej, mające na celu zwiększenie zainteresowania studentów problematyką polityczną. W 1970 r. przy ZU ZMS powstało Koło Nauk Politycznych.

Sprawdzianem pracy ideowo-wychowawczej była ilość członków organizacji ZMS rekomendowanych przez Związek w szeregi PZPR. Praca w tym kierunku była naturalną konsekwencją procesu wychowawczego w organizacji. Przykładowo w ciągu tylko jednego — 1969 roku ZMS udzielił 98 rekomendacji nowo przyjmowanym w szeregi PZPR.

PRACA W ŚRODOWISKU

Dla organizacji ZMS-owskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej charakterystyczne jest to, że działała w Uczelni mającej przede wszystkim za zadanie kształcenie nauczycieli. W związku z tym władze organizacji podjęły działalność mającą na celu zbliżenie studentów do miejsca ich przyszłej pracy. Pracę na tym odcinku organizowano w myśl hasła: „Szkoła bliżej życia“. Hasło to realizowano poprzez bezpośrednią pracę z młodzieżą krakowskich szkół średnich i podstawowych. Do najważniejszych osiągnięć w tym zakresie należy zaliczyć inicjatywę grupy działania na kierunku matematyki, która w 1961 r. zgłosiła do Miejskiego Komitetu Pomocy Społecznej chęć pomocy w nauce dzieciom niezamożnym. Inicjatywę tę przyjęto z uznaniem. Każdy

członek ZMS kierunku matematyki udzielił 2 godziny korepetycji tygodniowo uczniom krakowskich szkół w dniach od 1 maja do 20 czerwca 1961 r.

W roku akademickim 1962/63 zorganizowano punkty konsultacyjno-korepetytorskie dla uczniów (w miesiącach: grudzień, maj) oraz wykłady syntetyczno-powtórkowe dla maturzystów (w miesiącach: kwiecień, maj). O potrzebie i doniosłości tej akcji świadczyło duże zainteresowanie społeczeństwa Krakowa, poważna liczba młodzieży uczęszczającej na te zajęcia, oraz zainteresowanie ze strony ogólnopolskich i krakowskich gazet. Np. „Sztandar Młodych“ nr 85 z dnia 11 IV 63 r. pisał:

[...] za przykład dobrze zorganizowanej, systematycznej pracy z uczniami klas maturalnych w miesiącach przedegzaminacyjnych, mogą uchodzić studenci Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Prowadzą oni zajęcia konsultacyjno-powtórkowe, których celem jest przygotowanie przyszłych maturzystów do egzaminów z przedmiotów maturalnych oraz dokładne zapoznanie z warunkami i perspektywami zawodowymi studentów tej uczelni

W „Gazecie Krakowskiej“ nr 137 z dnia 11 VI 1963 r. znajduje się następująca informacja:

Z prawdziwą satysfakcją przychodzi nam podsumować społeczną akcję korepetytorską dla młodzieży licealnej, zainicjowaną przez KU ZMS przy krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej. Charakteryzowały ją nader rzadkie cechy: systematyczność, konsekwencja, porządek organizatorski i pełna efektywność zamierzeń. Punkty konsultacyjno-korepetytorskie działały od grudnia ub. r. Udzielały one pomocy z zakresu przedmiotów podstawowych uczniom wszystkich klas licealnych. Od kwietnia b.r. natomiast studenci zorganizowali nową akcję — tym razem przeznaczoną wyłącznie na użytek maturzystów. Kilka razy w tygodniu odbywały się więc na uczelni wykłady syntetyczno-powtórkowe z j. polskiego, matematyki, historii i nauki o Polsce i świecie współczesnym. Wykłady prowadzili przeważnie studenci starszych lat, ale również często pomagali pracownicy naukowcy — zawsze chętnie świadczący tutaj swój udział. Organizatorzy nie mieli — fakt również szczególnie — żadnych kłopotów z zwerbowaniem korepetytorów i wykładowców. W szkoleniu wzięło udział 100 studentów. Pełnili oni swoje obowiązki całkowicie bezinteresownie — a był to rodzaj czynu społecznego, zasługujący na wysokie uznanie, angażował przecież czas, wymagał specjalnego przygotowania, a kwestia odpowiedzialności za wyniki okazywanej pomocy też nie była drugorzędna. Te same słowa uznania odnoszą się do kadry naukowej uczelni, nigdy nie odmawiającej swego aktywnego udziału.

W roku następnym przeprowadzono w punktach syntetyczno-powtórkowych 190 godzin lekcyjnych. Wykładało w nich 11 młodych pracowników nauki i 37 studentów — członków ZMS lat starszych. Akcja ta znalazła uznanie w oczach władz oświatowych i uczelnianych. Dowodem tego były ufundowane przez Kuratorium Krakowskiego Okręgu Szkolnego i władze Uczelni nagrody dla biorących w niej udział studentów. Podejmowano tę akcję i w następnych latach. Zawsze cieszyła się wielkim zainteresowaniem ze strony młodzieży szkolnej i władz oświatowych. Warto w tym miejscu nadmienić, że prowadzący zajęcia pracowali społecznie.

W 1968 r. zorganizowano kurs przygotowawczy (bezpłatny) z biologii i chemii dla kandydatów na studia w WSP. Kurs ten organizowany był przez członków ZMS Koła Naukowego Biologów oraz młodszych pracowników nauki katedr biologii i chemii.

W latach 1968—1970 kontynuowano pracę punktów korepetytorskich. Korepetycje w większości prowadzili członkowie ZMS Wydziału Matematyczno-Fizycznego. Z korepetycji tych skorzystało około 200 uczniów.

Inne formy pracy w środowisku to nawiązywanie kontaktów ze szkołami średnimi i sprawowanie opieki nad kołami działania ZMS w tych szkołach, organizowanie wspólnych zebrań studenckich kół działania ze szkolnymi kołami. Kontakty takie nawiązano z Liceum Ogólnokształcącym nr VII, XII i XIII. Prace uczelnianej organizacji ZMS w środowisku szkolnym to istotny wkład organizacji w sprawę zbliżenia studentów do miejsca ich przyszłej pracy zawodowej, zapoznanie z charakterem tej pracy, jest to także rodzaj praktyki społecznej.

Jedną ze stałych form pracy były spotkania z maturzystami z okazji „Dnia Maturzysty“. Przeprowadzano także akcję informacyjną o studiach w krakowskiej WSP na terenie kilku województw.

Uczelniana organizacja ZMS ma również pewne osiągnięcia w pracy ze środowiskiem pozaszkolnym. Należy wymienić tu prowadzenie przez studentów-członków ZMS odczytów w ramach Towarzystwa Wiedzy Powszechnej oraz Uniwersytetów Ludowych (1962 r.). Nawiązywano również współpracę z grupą młodych robotników z Drukarni Narodowej (1963 r.), Zarządami Zakładowymi ZMS Huty im. Lenina (1967 r.), Zakładami „Armatur“ (1968 r.), Zakładami Przemysłu Cukierniczego „Wawel“ (1969 r.) i Zakładami „Miraculum“ (1969 r.). W ramach tej współpracy zwiedzano wyżej wymienione zakłady, organizowano wspólne wycieczki, odbywano wspólne posiedzenia Zarządów.

Członkowie organizacji ZMS-owskiej włączali się również czynnie w pracę społeczno-użyteczną na rzecz Uczelni i miasta organizowaną przez ZMS lub Zrzeszenie Studentów Polskich.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NAUKI, KULTURY I SPRAW BYTOWYCH

Sprawy nauki w działalności uczelnianej organizacji ZMS zajmowały zawsze naczelną rolę. Organizacja pracowała ciągle nad podnoszeniem wyników nauczania, upowszechniania rzetelnego stosunku do studiów, popularyzowania dobrych i skutecznych metod uczenia się. Na zebraniach kół działania systematycznie omawiano stosunek poszczególnych członków Związku do obowiązków studenckich, przebieg sesji egzaminacyjnych itp.

Dla słabszych studentów koła działania organizowały pomoc, w ramach której dobry student pomagał słabszym. W 1963 r. na kierunku historii koła działania organizowały spotkania z pracownikami Katedr poświęcone omawianiu efektywności studiów. W celu podnoszenia wyników nauczania zorganizowano od 1964 r. konkurs na najlepszą grupę działania pod względem wyników w nauce i pracy społecznej. W 1968 r. członkowie ZMS Wydziału Matematyczno-Fizycznego zorganizowali punkty korepetytorskie z matematyki dla studentów lat pierwszych, z kierunków: biologii, geografii, wychowania technicznego i elektrycznego.

Członkowie ZMS czynnie uczestniczyli również w pracy kół naukowych. Z inicjatywy ZMS, Koła Naukowe Biologów i Geografów zorganizowały obozy naukowo-badawcze w 1966 i 1967 roku finansowane przez nasz Związek. W 1969 r. Koło Naukowe Geografów wzięło udział w akcji „Żywiec 69“, organizowanej przez Zarząd Wojewódzki ZMS w Krakowie.

Działalność kulturalna w pierwszym okresie istnienia organizacji (lata 1957—1963) rozwijała się w ZMS-owskim klubie „Bakalarz“, w którym organizowano większość imprez. Imprezy te miały trojaki charakter:

1. imprezy o charakterze społeczno-politycznym (prelekcje, odczyty, wieczornice),
2. imprezy o charakterze kulturalno-naukowym (spotkania autorskie, wieczorki poetyckie),
3. imprezy rozrywkowe (wieczorki taneczne).

W 1961 r. z inicjatywy ZMS powstał przy Klubie zespół muzyczny „Belferek“. Po zamknięciu klubu w 1963 r. działalność kulturalna prowadzona przez organizację ZMS osłabła. W zakresie tej działalności organizowano wspólne wyjścia do teatrów, do filharmonii i kin. Nad ciekawszymi spektaklami teatralnymi i filmami przeprowadzano dyskusje.

Uczelniana organizacja ZMS zajmowała się również sprawami bytowymi swych członków. Z inicjatywy Komitetu Uczelnianego ZMS w roku akademickim 1963/64 powołano Międzyorganizacyjną Uczelnianą Komisję d.s. Bytowych. Komisja ta opiniowała podania studentów ubiegających się o zapomogi, brała udział w komisjach dziekańskich, przyznających świadczenia oraz zajmowała się analizą przydziału pomocy materialnej Państwa dla studentów.

Z działalności sportowej i turystycznej należy wymienić organizowanie Międzyorganizacyjnego Turnieju Piłkarskiego w piłce nożnej i ręcznej o Puchar Przewodniczącego ZMS, organizowanie wycieczek do Poronina i Zakopanego oraz wspólnie ze Studium Wojskowym wycieczki w Bieszczady, połączonej z seminarium na temat historii Ludowego Wojska Polskiego. W 1967 r. Zarząd Uczelniany ZMS był organizatorem konferencji Wyższych Szkół Pedagogicznych poświęconej tematowi „Nauczyciel organizatorem sportu i turystyki w szkole.“ W konferencji tej wzięło udział 80 osób z uczelni

pedagogicznych Krakowa, Katowic, Opola i Rzeszowa. Dla uczestników konferencji zorganizowano w przerwie semestralnej obóz zimowy w Korbiewicach k/Żywca. Uczestnicy obozu po przeszkoleniu otrzymali legitymację organizatora turystyki I stopnia.

Zarząd Uczelniany ZMS wspólnie z Zarządem Powiatowym ZMS w Myślenicach zorganizował również w 1967 r. „Dni Młodości“ dla tamtejszej młodzieży szkolnej. Impreza ta cieszyła się powodzeniem wśród uczniów myślenickich szkół. W czasie jej trwania studenci-członkowie ZMS wystąpili z programem artystycznym i sportowym.

Od 1969 roku organizowana jest także wspólnie ze Studium Wojskowym i Studium Wychowania Fizycznego Studencka Spartakiada Sportów Obronnych.

Zarząd Uczelniany ZMS dla aktywu organizacji urządzał obozy szkoleniowo-wypoczynkowe. Obozy takie odbyły się między innymi w Rajczy k/Żywca w 1967 r., w Bukowinie Tatrzańskiej w 1968 i 1969 r. Uczelniany aktyw uczestniczył również w obozach organizowanych przez instancje Związku. Obozy te były doskonałą formą wymiany poglądów i doświadczeń w pracy organizacyjnej.

W omawianym okresie uczelniana organizacja ZMS, mimo niewątpliwie dużego dorobku swej pracy miała również pewne słabe strony. W niektórych kolach pracowały tylko nieliczne jednostki. W pracy większości kół działania dużą pomoc okazywali opiekunowie lat, inicjując pewne akcje, służąc doświadczeniem, bądź swoją obecnością, mobilizując członków Związku do lepszej pracy. Należy podkreślić również życzliwą i wszechstronną pomoc, jaką okazywał Komitet Uczelniany PZPR uczelnianej organizacji ZMS oraz Egzekutywy Oddziałowych Organizacji Partyjnych Zarządom Wydziałowym ZMS. Przedstawiciele ZMS zasiadali w omawianym okresie we władzach Komitetu Zakładowego PZPR, Egzekutywach Oddziałowych Organizacji Partyjnych, a także w Senacie Uczelni oraz Radach Wydziałowych.

Wiele akcji ZMS urządzano przy szerokiej współpracy z innymi organizacjami młodzieżowymi, działającymi w naszej Uczelni. W szczególności dotyczy to organizowania imprez o zasięgu ogólnouczelnianym. W podejmowaniu szeregu akcji uczelniana organizacja ZMS napotykała na trudności spowodowane brakiem własnego funduszu i klubu studenckiego w Uczelni.

ROZWÓJ ORGANIZACYJNY ZMS W WSP W KRAKOWIE

Rok akademicki	Liczba członków ZMS*
1957/58	28
1958/59	119

* Liczby przedstawiają stan organizacji ZMS na koniec roku akademickiego.

Rok akademicki	Liczba członków ZMS
1959/60	166
1960/61	190
1961/62	286
1962/63	399
1963/64	466
1964/65	621
1965/66	648
1966/67	740
1967/68	875
1968/69	1051
1969/70	1140
1970/71	1260

OSOBOWY SKŁAD WŁADZ ZWIĄZKU W LATACH 1957—1971

Rok akademicki	1957/58 I	sekretarz: Jerzy Saracyn
	1958/59 I	sekretarz: Jan Makurat
	1959/60 I	sekretarz: Edward Felisiak
		sekretarz: Jan Rajman, Kazimierz Graboń
	1960/61 I	sekretarz: Tadeusz Szarzyński
		sekretarze: Kazimierz Graboń, Henryk Malicki
	W miesiącu	grudniu 1960 r. nastąpiła zmiana:
	I	sekretarz: Henryk Malicki
		sekretarze: Maria Caban, Henryk Pluska
	1961/62 I	sekretarz: Henryk Pluska
	II	sekretarz: Maria Caban
	W miesiącu	grudniu 1961 r. nastąpiła zmiana:
	I	sekretarz: Józef Tabor
		sekretarze: Janusz Kasprzycki, Daniela Strzechowska
	1962/63 I	sekretarz: Józef Tabor
		sekretarze: Janusz Kasprzycki, Zygmunt Kopacz
	1963/64 I	sekretarz: Marian Drożdż
		sekretarze: Ryszard Florek, Paweł Paczkowski
	1964/65	przewodniczący: Janusz Kasprzycki
		wiceprzew.: Zdzisław Kozyra, Wincenty Kołodziej
	1965/66	przewodniczący: Wincenty Kołodziej
		wiceprzew. do spraw organizac.: Władysław Wic
		d.s. propagandy: Jan Łuczyński
		d.s. nauki: Edward Stachurski
	1966/67	Przewodniczący: Władysław Wic
		wiceprzew. ds. organizac.: Zofia Zeprzalka
		d.s. propagandy: Tadeusz Nowak
		d.s. nauki: Jan Zygmunt
	1967/68	Przewodniczący: Adam Radko
		wiceprzew.: Jerzy Stochel
	1968/69	Przewodniczący: Władysław Wic
		wiceprzew. d.s. organizac.: Adam Giermek

- d.s. propagandy: Antoni Stelmach
d.s. nauki: Jerzy Stochel
- 1969/70 Przewodniczący: Adam Zysk
wiceprzew. d.s. organizac.: Adam Giermek
d.s. propagandy: Antoni Stelmach
d.s. nauki: Józef Berger
- 1970/71 Przewodniczący: Adam Giermek
wiceprzew. d.s. organizac.: Maria Szwarc
d.s. propagandy: Jolanta Mikuszewska
d.s. nauki: Józef Berger

